

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5.00; voor de buitensteden f 6.00; franko door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

WOEVSDAG 8 AUGUSTUS.

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegelijk f 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 7 Augustus.

De revolutie in Spanje geeft aanleiding tot velerlei lessen uit Madrid. Het veld is dan ook voor algemeene beschouwingen uitmuntend geschikt. Een schromelijke toestand van algemeene verwarring, voortgebracht door een samenloop van omstandigheden van zeer verscheiden aard: wat al stof om daaruit veelvuldige en zeer uiteenlopende en zelfs tegenstrijdige beschouwingen te putten. De gelegenheid daartoe wordt des te rijker, als men niet bij de laatste omwenteling blijft staan en wil opklommen in het verleden, om er de oorzaak van het heden te vinden. Want de toestand in Spanje is niet slechts het produkt van den militairen opstand van O'Donnell en Dulce, later gevolgd door een beroep op de hartstogten van het janhagel. Wij hebben reeds vroeger aangemerkt, dat Spanje's toestand zeer ellendig moet zijn geweest om een militair oproer, gelijk er plaats heeft gehad, mogelijk te maken. Dat veronderstelt eene groote onzedelijkheid, die de publieke opinie reeds had bedorven. Er moet veel vooraf zijn gegaan om het spaansche volk te brengen op een later trap van ontziedelijking, die in hare gevolgen den lagen trap van ontziedelijking, die in hare gevolgen den laagsten voortbrengen wat Spanje thans te aanschouwen lemoet. De revolutie in Spanje dateert niet van Juli 1854; zij klimt veel hooger op. En als men hare eerste zaden zou willen opsporen, zou men moeten terug gaan tot in de laatste helft van de voorgaande eeuw, tot den tijd toen de beruchte portugeesche Pombal eene zameuzweering smeedde tusschen de verschillende bourbonsche vorstenhuizen, zoogenaamd alleen tegen de Jezuïten, maar niet dor daad tegen de katholieke godsdienst, dat is tegen de openbaring gerigt, onder den invloed van het rationalismus, dat toen reeds in voltairianischen spot bij de hofkringen van de Europeesche wereld invloed begon te krijgen. Alle Bourbons hebben 't duur betaald door de rampen, die het uitvlocisel zijn geweest van hunne snoede samenwerking. Wij kunnen hier de treurige geschiedenis niet ophalen, die in Portugal, Spanje, Frankrijk en Italië is gevolgd uit de voltairiaansche politiek, toen ten dage in die hoven geldende. Het voltairianismus is uit de palazzien afgedaald onder de rijke burgerklasse en heeft plaats genomen in hare letterkundige wereld. De gevolgen zijn niet achtergebleven. De zucht om te genieten heeft den geest van zelfopoffering in de maatschappij vervangen; en waar de middelen, om te genieten, ontbraken, werd het hoofd streven zich die middelen langs alle wegen te verschaffen. De haan der revolutie was geopend. Zij brak het eerst in Frankrijk uit, waar het volk gewoon is de daad op de gedachte te laten volgen; maar zij bleef in Portugal en Spanje niet achter. Genoeg zij het hier aan te wijpen, dat sinds de dagen van de zameuzweering der vorsten onderling tegen de Kerk, noch Frankrijk, noch Spanje, noch Portugal meer eene rustig gevestigde orde van zaken hebben gehad.

Dat moest de 's Gravenhaagsche Nieuwsbode weten, als zij meent een oordeel te moeten uitbrengen over het Spanje geschiedt. Zij heeft de onnoozelheid, aan de lezers in volen ernst te verhalen dat de katholieke geestelijkheid de schuld heeft van hetgeen in Spanje voortvalt. Wij zouden met evenveel regt de schuld van de diefstallen en moordaanlagen, die in de laatste jaren bij ons zijn gebeurd, op de rekening kunnen brengen van onzen minister van Justitie.

De 's Gravenhaagsche Nieuwsbode, die hoofdartikelen schrijft als een schoolknaap, die de amplifikatie heeft te maken van een door zijn professor opgegeven thema, en die amplifikatie niet zelden gebrekkelijker levert dan menig op de banken gezeten leerling; de Nieuwsbode heeft de naïveteit de spaansche revolutie toe te schrijven daaraan dat de geestelijkheid den Roomsche Katholiken de ontwikkeling en opleiding tot eigen onderzoek op alle wijzen, waar zij kan, zoekt tegen te gaan. Wat verder volgt is leesbaar maar niet verstaanbaar, vormt een zin hoegenaamd, en blijft bij gebroke van wijzen niet wat in de lucht hangen.

Maar in een volgenden zin wordt daaraan toegevoegd, dat de "grootte grief" van den Nieuwsbode tegen de katholieke geestelijkheid daarin is te vinden, dat die geestelijkheid haar bestaan en dat van de godsdienst tot een

onafscheidelijk geheel heeft gevormd. Grooter bewijs van zijne onwetendheid kan de Nieuwsbode niet geven, dan met deze grief tot zijne "grootte grief" aan te voeren als een der oorzaken van de revolutie in Spanje. Die grief is den Katholiken eigen gansch de wereld door. Zij behoort tot het wezen van het Katholicismus, waarmee dat staat of valt, hier in Nederland zoowel als in Spanje. 't Is de priesterschap, die de leer van Christus verkondigt, als magthebbende door den Verlosser gezonden. 't Is de priesterschap, die de bediening der H. Sakramenten verrigt, waardoor de geloovigen gereinigd en gezuiverd, met Christus worden vereenigd in en door de goddelijke liefde. 't Is onder Gods zegen de priesterschap geweest, die als werktuig in de handen van God het Christendom, zijne waarheden, zijne zeden en zijne Sakramenten tot op den dag van heden ongeschonden heeft bewaard, middelerwijl het Protestantismus, na een bestaan van nauwelijks drie eeuwen, niets heeft overgehouden dan twistende partijen, die elkander belagen en beoorlogen, en al vechtende gezamenlijk afdwalen tot een volkomen ongelooft.

De 's Gravenhaagsche Nieuwsbode geeft niet slechts blijk van zijne onwetendheid, maar tevens van zijne bekrompenheid, als hij de kwestie der kerkelijke goederen, die thans te Madrid en te Turijn geldt, slechts beschouwt als een kwestie van geld. Daar is sprake van de kwestie van het mijn en zijn, van het eigendomsregt, dat aan de Kerk revolutionnairement ontnomen wordt; daar is sprake van roof, wel is waar in een wettelijken vorm, maar die er des te erger om is, omdat de wettelijke vorm dien verheft tot eene nationale eigendom. Wij zouden wel oas willen vernemen of de godsdienstige 's Gravenhaagsche Nieuwsbode b. v. aan een ministerie-Thorbecke met een tweetal Kamers naar zijnen zin, de magt zou willen toekennen om al de protestantsche armen- en kerken-goederen tot klinkende munt te maken en voor de Staatsbehoefte uit te geven, ten einde daardoor de predikanten, diakenen en ouderlingen te berooven van hunne middelen van bestaan en van hun invloed, en dien tengevolge den invloed der Thorbeckianen te vermeerderen, bij wien predikanten, diakenen en ouderlingen zouden moeten komen bedelen voor al de behoeften van de dienst der kerk en der armen. Als de Nieuwsbode eene eerlijke polemiek voert, dan gelieve hij ons daarop een antwoord te geven. Na dat antwoord zullen wij gaarne bespreken wat hij zegt over het bezigen door de Kerk van geestelijke wapenen tot behoud van hare bezittingen. Maar inmiddels willen wij zijne insinuatie omtrent het bloed der martelaren niet onbeantwoord laten. Onze lezers kennen nu de onwetendheid van den Nieuwsbode. Het zal het dus niet verwonderen, als hij insgelijks er geen kennis van draagt, dat de katholieke priesterschap nog alle jaren martelaren levend onder de heideneu, die hun bloed vergieten voor het geloof dat zij prediken, gelijk de martelaren dat deden in 't begin der Kerk. Maar de Nieuwsbode schijnt ook niet te hebben opgemerkt, dat de regeringen in Europa de Kerk bestrijden gelijk de heidense Keizers. Zij onthouden zich van bloedvergieten, ofschoon kerker en ballingschap nu en dan nog al eens gelden. En nooit laat de priesterschap na zich te laten kerkeren en verjagen, liever dan datgene op bevel der regering te doen, wat haar geweten verbiedt. De veelvuldige kerkeringen door 't badensch gouvernement nog kort geleden op de priesterschap van het Aartsbisdom van Freiburg toegepast, strekken ten bewijs; maar 't schijnt niet dat daarvan iets bij den Nieuwsbode bekend is. Dat de priesterschap in Spanje honger lijdt, gelijk in Ierland, omdat zij door het gouvernement beroofd is, zulks schijnt de Nieuwsbode ook niet te hebben vernomen. Als men toch over vervolgingen spreekt dan diende men evenwel te weten, dat er andere vervolgingen zijn dan bloedige. Keizer Juliaan is daarvan de uitvinder, en de moderne beschaving, als zij zich voordoet in de gedaante van een revolutionnair gouvernement, weet uitmuntend partij te trekken van de lessen van den Keizer-apostaat. Gelijk deze Keizer is de revolutie er op uit om de Kerk te bederven door zedelijke of liever door onzedelijke middelen, waaronder eene voornamste plaats inneemt de wettelijke berooving der Kerk. De Nieuwsbode tracht die be-

rooving op te luisteren door de opmerking, dat waar vele armen zijn, daar de beweerde opvolgers der eenvoudige visschers niet in overvloed behoeven te leven. Die illustratie van den wettelijken roof is niets meer dan eene verdichting van de evenwel niet weelderige verbeelding van den Nieuwsbode. Noch in Spanje, noch in Sardinië geschiedt de kerkroof om de armen te voeden. Het is ook noch te Madrid, noch te Turijn dat het volk den kerkroof vordert. In beide rijken is het alleen de revolutionnaire school, die door middel van een revolutionnair gouvernement en de armen en de Kerk berooft, om de schatkist te stijven. Maar ook zulks is natuurlijk aan den Nieuwsbode, die niets weet, volkomen onbekend. Maar maakt men dan in den Nieuwsbode het nieuws dat men niet weet? Een gereed middel om couranten te vullen en amplifikatiën te maken.

Het is denkelijk ook daaraan toe te schrijven, dat de Nieuwsbode, en deze grief hebben wij voor ons slot bewaard, als oorzaak der revolutie opgeeft, "gebrek aan onderwijs en opvoeding", daarbij latende gevoelen dat de geestelijkheid met onderwijs en opvoeding was belast. Wij zouden in uitvoerige beschouwingen moeten treden wilden wij de valscheid der insinuatie, gelijk zij daar ligt, aantoonen. Wij achten 't onnoodig. Wij volstaan met eene enkele aanmerking, dat de mannen, die de revolutie in Spanje aankleven, niet zijn de mannen der geestelijkheid, maar de mannen naar het hart van den Nieuwsbode, die uitgaan van het beginsel, dat de geestelijkheid en de godsdienst niet onafscheidelijk zijn; die de geestelijkheid houdt voor een nutteloos ligchaam dat men moet uitroeijen, aan welks vernietiging men werkt, langzamerhand wel is waar en langs groote omwegen, omdat het overgroot deel van het spaansche volk nog katholiek is, en men dat katholiek volk niet voor het hoofd moet stooten, om geen doel te missen. Als de Nieuwsbode zich de moeite wil geven om daarover na te denken, dan kan hij welligt nog tot het besef komen, dat de revolutie in Spanje een anderen oorsprong heeft dan hij in zijn Nummer van Zondag en Maandag heeft opgespoord.

Als wij nu tot den Nieuwsbode een verzoek mogten rigten, dan zouden wij hem vragen, of hij in het vervolg in zijne polemiek tegen de Grondwet en den Tijd, wat duidelijker uit elkander zou kunnen houden, welke grieven hij tegen de Grondwet, en welke grieven hij tegen den Tijd heeft, in plaats van alles door elkander te halen, gelijk in zijn besproken Nummer geschiedt, zoodat de lezer van den Nieuwsbode, die er geen Tijd of Grondwet op na houdt, in het denkbeeld verkeeren moet, dat de gedragslijn der beide bladen in de kwestie van Spanje ten naastenbij dezelfde is. Het verschil is evenwel groot genoeg om alle gelijkstelling onmogelijk te maken. Er wordt veel gezegd in den Nieuwsbode, dat aan den Tijd schijnt in de pen te worden gelegd, ofschoon het regtstreeks tegen de luid verkondigde beginselen en gedragingen van den Tijd aandruischt. Dat is onbehoorlijk. Zou de nuchterheid van den Nieuwsbode niet notoir was, zou men aan kwade trouw moeten denken.

Laatstleden Zaterdag is door den pastoor van Borne ter griffie der regtbank van Almelo appel aangeteekend van het vonnis, waarbij hij buiten vervolging is gesteld van de tegen hem ingediende aanklagt der verrigte kerkelijke begrafenissen. Het doet ons genoegens zulks te vernemen. De wet kent geene ignorantia juris.

Wij hebben ons in der tijd vergist toen wij, vernemende dat de waardige pastoor was vrijgesproken, daaruit hadden afgeleid dat de zaak, door hem verrigt, niet viel onder de termen der wet, dewijl zij op eene beslotene plaats was voorgevallen. Integendeel, de regtbank heeft haar voor onbesloten gehouden en den pastoor toch vrijgesproken onder voorgeven van zijne goede trouw.

Goede trouw is er zeker aanwezig; want de pastoor meent op vaste gronden in zijn regt te zijn. Maar de goede trouw, waarvan men zegt dat het vonnis zou spreken, is ontwijfelbaar afwezig. Geen ingezetenen heeft overigens iets uitstaande met wetsverklaringen van ministeriële cirku-

laire in zake van strafregt, *Il y a des juges à Berlin*; dat is het woord dat voor een ingezetenen op zulke circulaire past, en daarom vernemen wij met blijdschap dat de pastoor van Borne niet gediend is met de vrijpraak van Almelo's regtbank en appelleert.

De fatale Bornesche kerkhofquaestie, zoo ter kwader ure, wij willen niet zeggen, door wien gaande gemaakt, geeft den *Nieuwen Noord-Brabander* het volgende artikel in de pen. Wij deelen het mede en vestigen de aandacht op het vele beharingswaardige, wat het bevat.

Aldus de *Nieuwe Noord-Brabander*:

De pastoor van Borne is in de bekende zaak van het verrigten van godsdienstige plegtigheden op een kerkhof, dat als niet besloten plaats werd beschouwd, door de regtbank van Almelo vrijgesproken. Zal het daarbij blijven? Zal de onverdraagzaamheid, om geen ander woord te gebruiken, afzien van de verdere middelen, welke zij in de hand heeft, om de vervolging in hooger ressort voort te zetten? De tijd zal het leeren.

Pijnlijk was de indruk, welchen dit regtsgeeding op ons gemaakt heeft. Bij de aanleiding en behandeling der ongelukkige hoogenamde kerkenwet werd eene vrijzinnige uitvoering eene milde toepassing beloofd. Hoe is daaraan in dit geval voldaan? De pastoor van Borne verrigt op zijn kerkhof, bij het ter aarde bestellen van een lijk godsdienstige plegtigheden. Dat kerkhof is omringd van eene hegge, waardoor men niet zien kan wat er binnen gebeurt, of men moet het willen zien; die plegtigheden hebben daar sedert een groot aantal jaren plaats gehad, nimmer is er over geklaagd, nooit heeft iemand zich daaraan geërgerd, en toch moet een eerbiedwaardig geestelijke voor eene regtbank gevoerd worden.

Hij is vrijgesproken; maar hoe? Dit regt? Neen, uit toegenomenheid. Immers, naar luid althans der dagbladen, het kerkhof te Borne is geene besloten plaats in den zin der wet, dus de pastoor heeft tegen de wet gehandeld; maar de pastoor kan het meergemelde kerkhof als eene besloten plaats geacht hebben, en tijdens het plegen van het feit was de circulaire van den minister van justitie aan den procureur-generaal over het regt verstand der wet nog niet verschenen.

Ziedaar, dus de vrijzinnige uitvoering, de milde toepassing der wet. Eene plaats, waarin men niet zien kan of men moet er willen zien, is in den zin der kerkenwet geene besloten plaats, een priester mag dus daar niet in zijn gewaad verschijnen; nimmer heeft eenig protestant zich over hetgeen daar verrigt werd beklagd, nimmer heeft het iemand geërgerd of gehinderd, toch moet vervolgd worden. Een of ander onverdraagzaam minister van justitie schrijft in eene kwade bij eene circulaire aan den procureur-generaal over het regt verstand der wet, en die circulaire wordt wet, verbindend voor den rechter. (2)

Wat behoeft men meer?

Maar het is niet zoo zeer de vervolging van den pastoor van Borne die ons bedroeft, dan de geest die daarin doorstraalt: Een geest van onverdraagzaamheid, van haat tegen het katholiecisme, van vervolging, plagerij; de geest van den ouden Overstem, die reeds zoo veel rampen en onheilen heeft gesticht en ook hijsilloos in 1853 op nieuw is opgewekt. Een geest van overheersching en dwingelandij door een gedeelte der Nederlandsche bevolking op het ander uitgeoefend, die doet wat men te verwachten heeft daar, waar het Protestantisme heerscht of de handen ruim krijgt.

Wel hebben wij gelezen dat in het distrikt, alwaar het treurig voorbeeld van onverdraagzaamheid gegeven is, de meeste Protestanten zelven de vervolging hebben afgekeurd; wij gelooven dit gaarne en gelooven zelfs, dat zulke evenzeer het geval in alle andere distrikten zou zijn; het is er dan ook ver af, dat wij de Protestanten individueel daarvoor verantwoordelijk zouden willen stellen; doch wanneer wij wijzen op hetgeen gebeurt daar, waar de geest van het protestantisme heerschende is, wanneer het toch ontegenzeggelijk bewezen is, dat er velen zijn, die zich door dien geest ten kwade laten leiden, zal worden hunne handelingen door nog meerderen afgekeurd, dan vermeenen wij toch daaruit te mogen besluiten, hoe hoogst noodzakelijk het is, dat de Katholieken, voorzigtig en op hunne hoede zijn en dien noodlottigen geest wantrouwen. Liefde, broederschap, verdraagzaamheid zijn de plicht van allen, dus ook en wel voornamelijk van de Katholieken, maar deze deugden sluiten de behoedzaamheid niet uit, en dat behoedzaamheid allereerst is, wordt helaas! in onze tijden maar al te zeer en al te gevoelig bewezen.

Hoe Gothe en Herder over monniken dachten.

Göthe laat hier aldus niet: "Wanneer heden de ouderwaardige engelsche monnik Baco, nadat er reeds zoovele eeuwen sedert zijne wetenschappelijke werkdadigheid verlopen zijn, van de dodden terugkwam in mijn studiervertrek, en mij beleefde verzicht, hem met de ontdekkingen bekend te maken, die in al dien tijd op het gebied van wetenschap en kunst gedaan zijn, — zou ik met

eenige beschaming over hem staan, en in de daad niet regt wetens wat den goeden onde te antwoorden. Viel het mij misschien in, hem een zonne-microscop voor te leggen, zoo zou hij mij spoedig met eene plaats in zijne schriften dienen, waar hij deze uitvinding niet enkel als in het verschieft voorzag, maar ook door waarlijk praktische wenken haar den weg baande. En kwam de ontdekking der uurwerken ter sprake, zoo zou hij welligt, als ik er hem een liet zien, bedaard voortgaan: Dat is het regte! Het komt mij echter grenszins onverwacht; want ik heb het eveneens voorzien. Over de mogelijkheid van dergelijke werktuigen kunt gij op blz. 504 mijner schriften met noodige maloen, waar ik ze zoowel als het zonne-microscop en de camera obscura, uitvoerig besproken heb. Ten laatste, na een volledig overzicht van alle nieuwe uitvindingen, moest ik welligt verwachten, dat de diepzinnige kloosterbroeder van mij afscheid nam met de woorden: 't is juist niet veel bijzonders, wat gij in den loop van vele eeuwen hebt tot stand gebracht. Rept u beter."

Zoo sprak Gothe. Wat vinden die lieden daarop af te dingen, welke gewoonlijk slechts spot en smaad voor de arme monniken veil hebben?

Wat den klassieken Herder betreft, lezen wij bij hem het volgend getuigenis: "Nog moet ik gewagen van de eerste orde, die in het Westen werd ingevoerd, namelijk van de Benedictijnen. Hoevele schoone oorden bezitten de Benedictijnen in alle landen, welke zij ten deele ontgonnen hebben! Ook in alle vakken der literatuur deden zij, wat mannelijke vlijt doen kon; enkelen hunner hebben eene bibliotheek geschreven, en gansche congregatiën stelden het zich ten taak door opheldering en uitgave van talrijke werken, inzonderheid der middel-euwen, ook de wildernissen van 't letterkundig gebied te ontginnen en vruchtbaar te maken. — Zonder de orde van Benedictus, ware welligt het grootste gedeelte der schriften uit de oudheid voor ons verloren gegaan; en als het op heilige abten, bisschoppen, kardinalen en pausen aankomt, zoo vult het getal dergenen, die uit haren schoot zijn voortgekomen, met wat zij tot stand bragten, op zich-zelf reeds eene bibliotheek. Gregorius de Groote alleen, een Benedictijn, deed meer, dan tien geest- en wereldlijke regenten doen kunnen. Ook het behoud der kerkmuziek, die zooveel invloed op de gemoederen der menschen gehad heeft, zijn wij aan deze orde verschuldigd."

Zoo spraken twee klassieke mannen over de monniken. Slechts hij, die zelf groot is, ziet en erkent het groote, waar hij 't ook vinden moge; maar opgeblazen betweters smaden en miskennen het groote, om zelve groot te schijnen. (N. V. Stemmen.)

In den moestuin van J. van den Akker, aan de Hand van Leyden, onder Amstelvoon, bevindt zich een aardappelplant van merkwaardige grootte, hebbende namelijk eene hoogte van ongeveer 2½ Ned. ellen en voorzien van 43 stengels. (H.)

Omstreeks den middag van den 2den dezer is er te Almelo in eene boerenwoning brand ontstaan, die spoedig om zich heen greep, dat weldra het belendende perceel en spoedig daarop het daarna volgende werden aangetast. Door de toegesnelde hulp is het slechts mogen gelukken de vierde woning, grenzende aan de R. K. kerk, te behouden, zoodat gelukkig het onheil niet tot eene algemeene vernieling is overgegaan, die te vreeslijken zonde geweest zijn, daar, aan de veelvuldig in gemelde gemeente plaats grijpende branden, een groot aantal behuizingen het middel van deelname in onze assurantie-maatschappijen ontnomen is.

Men verneemt dat de burgemeester van Best onschuldig is aan het hem ten laste gelede feit, het keurmerken van de stembijetten bij de verkiezing van raadleden op den 17 Julij jl., waaraan het berigt onlangs in onderscheidene dagbladen is opgenomen.

Heden woelt van regeringswege, ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken, vermeld bij § 2 der circulaire in de *Staats Courant* van 29 Julij 1852, verzonden eene uit Loudon, ontvangers opgaaf van den in- en uitvoer en het verbruik van de voornaamste vreemde en koloniale waren, — van den uitvoer van Britsche en Iersche voortbrengselen, van de schepen in den vreemden handel en voor de kustvaart gebruikt; — alles in het Vereenigd Koninkrijk gedurende de maand geëindigd den 30sten Junij jl., en de zes vorige maanden.

Volgens opgave van het ministerie van Finantiën, is aan de verschillende kantoren van 's Rijks accijnsen over de maand Julij jl., ontvangen aan suiker-accijns, in hoofdsom, opeenten en collectief zegel, een bedrag van tachtig duizend een honderd een en twintig gulden en negentien cents.

Volgens de jongste bij het departement van Koloniën ontvangen berigten heerschen de pokken bij voortdurend in Suriname, doch blijven zij haar goedaardig karakter behouden.

In het begin der vorige maand hebben zich weder gevallen van gele koorts onder de equipagiën der aldaar liggende loopvaardij-schepen voorgedaan, aan de gevolgen waarvan eenige schepelingen zijn bezweken.

Ook op Curaçao is die ziekte nog heerschende: het getal der aldaar in het hospitaal behandeld wordende lijdens aan de gele koorts bedroeg op den 11 Julij jl. 8 personen, en waren er 4 overleden.

Z. M. heeft aan Mr. A. J. Zubli, te Amsterdam, vergunning verleend tot het oprigten van een overlevings-, levens- en weduwenfonds door onderlinge verzekering, en de daarvoor ontworpen reglement en tarieven goedgekeurd. — Benoemd tot burgemeester van Westdongeradeel, Mr. B. H. Buma; tot adviseur, bij den rijks telegraaf J. J. van Kerkwijk. — Magting verleend aan de commissie uit de Prov. Staten van Groningen, belast met het onderzoek tot verbetering der onderscheidene scheepvaart-kanalen in die provincie, om na het sluiten der Statevergadering hare werkzaamheden voort te zetten.

's GRAVENHAGE, 6 Aug. Z. K. H. prins Hendrik is gisteren ten een ure, vergezeld van HD. adjudant, den heer May, uit Soestdijk in deze residentie teruggekeerd.

— Z. Exc. de minister van Justitie is van zijn togt naar de provincie Utrecht, in deze residentie teruggekeerd.

— Ook Z. Exc. de minister van Marine bevindt zich weder alhier.

— Ten gevolge van de benoeming van den heer Jhr. W. Borcel van Hoogelanden tot commissaris des Konings in Noord-Holland, zullen de kiesbevoegden in het distrikt 's Gravenhage weldra geroupen worden tot het verkiezen van een lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, ter vervanging van genoemden Heer, die dit distrikt vertegenwoordigde.

— In deze residentie zijn aangekomen en aan het hotel de *Bellevue* afgestapt de markies Guiseppe Centurioni, vergezeld van den edelman Pantales Barestroffa, met familie en gevolg, komende van Napels; en aan den Maréchal de Turenne (hôtel *Fuhri*) de graaf G. S. van Hogendorp, Jr. J. van der Elst van Bieskensgraaf en Jhr. C. David Victor.

— Gisteren, Zondag, is de baron van Bille-Brahe, zaakgelastigde van Denemarken, naar Brussel vertrokken. Ook de baron Doblhoff, minister van Oostenrijk, en Rafael Jubat, Minister-resident van Spanje, hebben deze residentie verlaten, de eerste om zich naar Weenen, en de tweede, om zich naar Parijs te begeven.

— Gedeputeerde Staten der provincie Zuid-Holland hebben bekend gemaakt: 1°. dat door de Staten der provincie, in hunne vergadering van den 11 Julij jl., art. 5 van het reglement op de uitoefening der jagt en visscherij in de provincie Zuid-Holland, vastgesteld door de Staten van Zuid-Holland den 13 Julij 1853, goedgekeurd bij kon. besluit van den 29 Julij 1853, n° 915, aldus gewijzigd is: "De bepalingen, in art. 4 gemaakt, treden in werking met de opening der visscherij in het jaar 1857; en 2°. dat deze wijziging bij kon. besluit van 23 Julij 1855, n° 37, is goedgekeurd."

— Heden morgen hebben de twee kompaniën vesting artillerie, die in de vlakte van Waalsdorp gekampeerd waren, deze verlaten en zijn naar haar garnizoen te Delft terug gemarचेerd, van waar weder twee andere kompaniën derwaarts zijn gekomen, om dat kamp te betrekken.

ROTTERDAM, 5 Aug. Gisteren zijn de eerste appels voor dit seizoen met diverse stoombooten naar Engeland verzonden; de berigten over het gewas van deze boomvrucht loopen zeer uiteen, in eenige streken zijn de boongarden als overladen, terwijl andere bijna niets zullen opleveren.

ALKMAAR, 5 Aug. Ter Kaasmarkt van den 3den dezer waren aangeboden 517 stapels Kaas, wegende tezamen 12847½ Ned. lb. De prijs was o krone / 27,50; middelb. / 28,50, commissie / 28 per 50 Ned. lb.

ARNHEM, 4 Aug. Gisteren heeft Z. E. de luitenant-generaal Jhr. Storm de Grave, inspektur der kavalierie, in oogenschoon genomen de Willemskazerne te dezer stede en het daarbij gelegen terrein, hetwelk eerstdaags zal worden ingerigt tot kazerne, manège en stallen voor de kavalierie, welke in het volgend voorjaar hier in garnizoen zal komen. Naar wij vernemen, moet ten en ander de bijzondere goedkeuring van genoemden inspektur hebben verworven.

BERGEN OP ZOOM, 4 Aug. In de laatste twee dagen zijn ook hier de aardappelen door de ziekte aangelast; op sommige akkers, waar ze des morgens nog welig groeiden, waren ze des avonds geheel verdord. De kwaliteit schijnt er echter minder doer te lijden dan het loof, zoodat men zich nog met een redelijk gewin vleit.

OOSTERHOUT, 5 Aug. Naar men verneemt zal gedurende de maand September a. s. in deze stad, Dongen, Gilze en Rijen, Ginneken en Teteringen, wederom kavalierie worden gekantonnerd, om in het kamp bij Rijen te manoeuvreren. Welke troepen hiernaau zullen deelnemen, alsmede welke generaal daarover het kommando zal voeren, is nog onbekend, alleen weet men.

lat blinde acht dagen te 's Bosch de overbesteding van
vraag voor ruim 800 paarden zal plaats hebben.

GRONINGEN, 4 Aug. In den afgelopen nacht is hier
en buitengewoon felle stortregen gevallen, die in ver-
schillende oorden dezer provincie de landerijen geheel
onder water heeft gezet, tot onherstelbare schade van het
te velde staande koren; dat door het natte weder van
dezen zomer reeds veel geleden had. Overal ook neemt
in deze streken de hardappelziekte in erge mate toe. (II.)

BLOKZIJK, 5 Augustus. Het natte weder heeft ook op
de veeveeningen een nadeteligen invloed gehad, zoodat er
op dit oogenblik bijna nog geen drooge turf voorhanden
is, die anders om dezen tijd des jaars reeds in massa
naar Holland en Friesland vervoerd wordt. Ook de prijs
overtreft daardoor ook reeds verre die van andere jaren
en zal welligt nog hooger stijgen.

CURACAO, 7 Junij. Op zaterdag der Onatertemper-
dagen van Pinksteren heeft monseigneur Nieuwindt, bis-
chop van Citrum en vicarius apostolicus van Curacao,
in de hoofdkerk aldaar de H. Wijding van het *Subdiaco*
naat toegediend aan de heeren; Jacobus Herman Huij-
gen, van Latum; Joannes Antonius te Riele, van Deventer
en Joannes van Woerkom, van Oosterholt.
(kath. Néd. Stemmen.)

Men leest in de Tweede Editie van het *Handelsblad*
PETERSBURG, 7 Aug. Prius Gortschakoff meldt van
den 2 Aug. des avonds, dat er niets belangrijks voor
Schastopol is voorgevallen. Het hevige vuur der Russen
belemmerde de werkzaamheden der belegeraars. Het vuur
des vijands was zwak.

MARSEILLE, 7 Aug. De *Jourdain*, gisteren hier aan-
gekomen, heeft bericht uit Konstantinopel van 30 Julij
aangebragt. De Pötte zou een beroep doen op de kapi-
talisten voor den aanleg van spoorwegen. De benodigde
gronden zouden kosteloos worden afgestaan.

Uit Azie had men vernomen, dat generaal Muraview
plotseling weder voor Kars was verschenen en met
35,000 man het gerechancheerde kamp, door den gene-
raal Williams gekommandeerd, had aangeast. Hij was
dapper afgeslagen en herleidde zich tot een nieuwen aanval
voor. Het bericht, dat Schamyl zene afleiding had beproefd,
bevestigde zich niet.

Men leest in de Tweede Editie van de *Amst. Cour.*

LONDEN, 7 Aug. Gisteren avond deelde lord John
Russell in het lagerhuis mede, dat hij heden de aan-
dacht van het Parlement zal vestigen op den toestand van
Italië en het bezetten der italiaansche Staten door vreem-
de troepen. De zitting heeft overigens niets van belang
opgeleverd.

PARIS, 7 Aug. De minister van Financiën heeft de
rente der schatkistbons verminderd, en bepaalt, dat zij
zal bedragen 4 pCt. 's jaars voor die welke van drie tot
vijf maanden loopen, en 4½ pCt. 's jaars voor die loo-
pende van zes tot elf maanden.

BUITENLANDSCHE BERICHTEN.

FRANKRIJK.

PARIS, 6 Aug. Uit alle berichten, die met de *Thabor*
uit Konstantinopel zijn aangebragt, is het zeker dat zoo-
wel de geallieerden als de Russen zich met groote in-
spanning gereed maken tot een zeer ernstig treffen. De
werken, welke van beide kanten zoo ter bestorming als
verdediging worden opgericht, geven duidelyk genoeg te
kennen, dat de voertogt geweldig zal zijn.

Daar men geen tijdingen uit Klein Azie had ont-
vangen, vreesde men te Konstantinopel, dat zij door
den vijand omsingeld waren.

De *Independence*, het belgische belgische vrymet
selaan orgaan, heeft weder eenige door zijne korrespon-
denten geallieerde leugens betreffende den Kerkelyken
Staat mede, die zoolang zij geen anderen waarborg hebben
dan de *Independence*, volstrekt geen geloof verdienen.
Het thema is, de administratieve hervorming der Romein-
sche Staten, waarop nu inzonderheid het Fransche gou-
vernement zou aandringen.

Ook zigt de *Independence* nog in hare brieven, het een
en ander vernield te vinden van een poging der Mazzini-
nisten om op zeker punt der Kerkelyke Staten een
landing te beproeven. Dat er ziju reeds maatregelen ge-
nomen om die poging te verijdelen.

De terugkomst van den generaal Canrobert moet
thans stellig zijn, want zyne benoeming tot maarschalk
Twee-der tijd zal generaal Pelissier denzelfden rang
krijgen.

Omar Pacha bevindt zich nog altijd te Konstanti-
nopol. Het schijnt dat de reden van ziju komst te Kon-
stantinopel geweest is een andere bestemming te
vragen, dan hem is aangewezen door het kommandement
in de Krim, doch uithoofde van de groote operaties die
in de Krim; ophanden zijn, heeft de sultan gemeend
ziju verzoek niet te moeten inwilligen. Omar Pacha maakt
zich derhalve gereed om aan boord van een engelsch
schonkregat naar de Krim terug te keeren.

Den 25 Julij is de nieuwe fransche gezant bij de
verhevene Porte, ter audientie bij den Sultan toegelaten
om ziju geloofs-brieven te overhandigen. De ontvanger
heeft met al het gebruikelijke ceremonieel plaats gehad
en was bijzonder voorkomend van de zijde des Sultans.

Het behoud van het zuidelyk gedeelte van Sebasto-
pol hangt grotendeels af van het bezit van het noordelyk
gedeelte der vesting. De engte van Inkermann is
noodzakelyk om dit te doen voortduren. De toren van
Malakoff behoerscht deze engte en de geheele beneden-
stad. Daarom zou de verovering van dien toren de over-
gave of verovering van de benedenstad ten gevolge heb-
ben, en de geallieerden in de getegenheid stellen om de
russische schepen, die zich in de baai van Inkermann
bevinden, en hoewel opgesloten, toch nog altijd te vree-
zen zijn, daaruit te verdrijven. Voorts zou de ver-
overing van dien toren nog de vermeestering van de
haven ten gevolge hebben; men zou daardoor in de mo-
gelykheid zijn het paalwerk uit den weg te ruimen en
welligt om het fort Konstantijn te onderwerpen. Kortom,
Sebastopol zou daardoor zoo goed als onverdedigbaar zijn.

Nu is uit eene telegrafische dépêche gebleken, dat de
fransche troepen na de verovering van den Mamelon
Vert, die den toren van Malakoff behoerscht, met hünne
loopgraven tot op 70 ellen afstands van den meer ge-
noemden toren genaderd zijn. Aan het uiteinde van den
bedekten weg hebben zij een batterij opgeworpen, ge-
wapend met stukken van ligt kaliber, ten einde tegen
de uitvallen der Russen gewapend te zijn; en kunnen
zoo doende, hoewel slechts langzaam naderen tot aan de
gracht van de redoute, indien het bevel tot een nieuwen
storm niet reeds vroeger gegeven wordt.

De regtbank van correctionele politie der Seine heeft
gisteren uitspraak gedaan in de zaak van het geheime
genootschap, welke haar sedert Dingsdag jl. reeds
heeft bezig gehouden. Alle beschuldigten, 54 in getal,
waaronder zich ook eene vrouw bevindt, zijn veroordeeld;
namelyk 3 hunner tot vijf jaren gevangenisstraf en tien
jaren surveillance; 11 tot 4 jaren; 21 tot 2 jaren;
10 tot één jaar, en 9 tot zes maanden gevangenisstraf.
Buitendien zijn ze allen veroordeeld tot eene boete van
100 fr., solidair in de kosten, en gedurende vijf jaren
van de burgerschapsregten ontzegt. Onder de veroordeel-
den bevinden zich een kapitein op non-activiteit, een
onderwijzer in de rekenkunde en vier brievenbestellers.
De overige zijn werklieden.

De *Sémaphore* van Marseille behelst het verhaal van
de zeer zonderlinge wijze waarop de bandieten van Adria-
nopol van zeven bandieten vreesd werden. Er bestaat al-
daar namelijk eene roovertende, die z-keré-Yanie tot
phes heeft. Yanie is een soort van model bandiet, die
zich bij uitsluiting aan de zeer rijke lieden hecht, den
burgerman spaart, den zwakke verdedigt de tirannen
vervolgt en niet zelden de opbrengst van een belang-
rijken diefstal onder de armen verdeelt, die hij op zij-
nen weg ontmoet. — Dezer dagen droegen nu zeven
bandieten de woning eener weduwe, in de amstraken
van Silivrie, binnen, en beroofden haar van alles wat
zij bezat, met de verklaring dat zij de Bende van Yanie
vornden. De weduwe vragde dus dezen bij de politie
aan, doch men slaagde er niet in de schuldigen in
handen te krijgen. Kort daarop vervoegde zich een
van top tot teen gewapende bandiet bij de weduwe
om inlichtingen bij haar in te winnen, nopens het
gebeurde. Het was Yanie zelf, die in grooten toorn ont-
toen hij vernam hoe men ziju naam misbruikte, vermits hij
en de zijnen niets van de zaak wisten. Hij beloofde de
weduwe dat hij haar zou wreken. Werkelyk schijnt hij
zich met ziju onderhoorigen aan de verzoeking zynen cho-
yers gewild te hebben, want twee dagen later vervoegde
hij zich andermaal bij de weduwe, bragt haar al haar
ontvreemde terug, te gelyk met de zeven hoofden van
de door hem en de zijnen omgebragte bandieten!

Uit Spanje wordt bij voortdurende beweerd dat er
wel degelyk een verbond tusschen Spanje en de wester-
sche mogendheden staat gesloten te worden, en dat dien-
ten gevolge spaansche troepen of naar de Krim of naar
Italië zullen gezonden worden. Alle ministers moeten
echter hieromtrent niet eenszinnig denken, eenigen moeten
zich er zelfs tegen aankanten, maar het is te verwachten
dat deze zullen inderde toegeven aan den maarschalk
O'Donnell, die zulk een verbond zeer schijnt te verlangen.

Op de drukkerij der propaganda te Rome is het
derde en laatste deel van het werk van pater Passaglia
in het licht verschenen, handtende over het te sluk
der Onbevleete Ontvangenis. Dit deel, t welk zeer ut-
voerig is, wordt voorafgegaan door een Apostolische Breve
van Pius IX aan den aartsb.

In de *Civiltà Cattolica* leest men: de Chinesche ge-
noesheeren gebruiken tegen de cholera een bijna onaf-
keubar middel, mits het bij tijds aangewend wordet.

Mijn pligt als vendeling; zoo verhaalt de schryver,
had mij naar een vlek geroept, alwaar de ziekte heerschte;
op zekeren morgen ontwaarde ik, na de mis gelezen te
hebben, de verschijnselen der kwaal. De adenitagt werd
moeydlyk, mijné armen en beenen werden ijskoud. Bij
toeval kwam een Chinesch-Christen mij bezoeken. »Pater
ter gij hebt de cholera,» zeide hij. Hij onderzocht het

onderste mijner tong en na de buitengewone zwarte kleur
der aderen opgemerkt te hebben, bevestigde hij ziju
gezegde, ik gaf mij aan hem over. Hij nam zene ge-
wone spelde en begon daarmede herhaaldelyk in mijn
tong te prikken, er kwamen twintig droppels zeer zwart
bloed uit.

Vervolgens, na mij zacht de armen gewreven te heb-
ben, bond hij met een draad elken mijner vingers stevig
vast en prikte ze aan de buitenzijde met dezelfde spelde
en nabij den wortel der nagels, uit elk der gaatjes drukt
hij eenige droppels zwart bloed. Om zich te verzekeren
of de bewerking goed gelukt was, prikte hij mij, altijd
met dezelfde spelde, in den arm, bij de plaats waar
gewoonlyk de adelatangen geschieden, en zeide dat alles
wel ging. Maar de benaauwdheid liefd steeds aan. Toen
stak hij mij de spelde schuins, op twee derden haren
lengte, nabij de maagkuil, en open le mij, zoo als men
in China zegt, den *mond van het hart*. Er kwam geen
druppel bloed, maar ik gevoelde mij onmiddellyk ver-
ligt; de onloop des bloeds begon weder en de warmte
keerde terug. Er bleef slechts eene koortsige beweging
over, welke eenige uren duurde. Dit is het middel, dat
men in China algemeen bezigt.

In brieven uit Hong-Kong van 8 Junij wordt be-
rigt dat de Engelsche admiraal sir John Bowring sedert
drie weken is teruggekeerd van ziju expeditie naar Siam,
waar hij een zeer voordeelg handelsverdrag heeft geslo-
ten. Het verdrag is nog niet gepubliceerd.

Enige amerikaansche predikanten werden in de stad
Bangboek door het gouvernement, voorzigtigheidshalve,
scherp in het oog gehouden, en het was hen niet ver-
oorloofd de stad te verlaten om hünne dwalingen elders
te prediken. Deze lieden hebben sir John Bowring ver-
zoekt voor hen bij den koning in de bres te springen
opdat zij dezelfde vrijheden mogen erlangen welke de
katholieke missionarissen hier reeds bezitten. De admi-
raal heeft aan hun verlangen voldaan, en zoo hij geslaagd
is, zoo als men voorgeeft heeft hij de protestantsche zaak
een groote dienst gedaan.

De provincie Canton, onlangs nog ter prooi der op-
standelingen, begint van lieverlede te bekomen. Zij heb-
ben voor de magt van het gouvernement moeten wijken.
Zij zijn nu meer landwaarts ingetrokken, waar de open-
bare magt minder sterk is.

De Chinesche missien zijn rustig. De Madarijnen begin-
nen eindelijk in te zien, dat de Christenen onschuldig
zijn en de vervolging wordt gestaakt. Maar te Choehin
china daarentegen is een bevelschijnt ter vervolging ver-
beheeren, en zoo men het naar de letter uitvoert, wordt
de missie vernietigt. De verschijning van een oorlogschip
in de haven zou genoege zijn, om het onweder te be-
zweren.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 6 Aug. Volgens allier ontvangen berigten
had eene Engelsche stoomloep Taganrog verschillende
dagen gebombardeerd. Zij was echter den 25sten gestrand
en door de Russen verbrand. De bemanning was geroed.
Berdianski was den 22 en 23sten hevig gebombardeerd.
Omer-Pacha bevindt zich nog altijd te Konstantinopel.
Men zag evenwel belangrijke operaties te gemoet.

STADSNIEUWS.

In de 227ste Staats-Loterij zijn in de 5e Klasse bij de 2e
Trekking prijzen van f 1000 of daarboven te den gevallen aan
N°. 13189 / 5000, N°. 9236 / 2500, N°. 4520 en 10459 ieder
f 250, N°. 19994 en 18964 ieder f 1000.

BURGEREIJKE STAND.

AMSTERDAM, 7 Augustus.
GETROUWD (4 Aug.): P. H. Holtzman met B. A. C. Du-
lok, v. d. Hel.
OVERLEDEN (1 Aug.): B. van Thiel, 64 j.

NIJWSSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETA- LINGEN, UITLOTTINGEN, GELIJKENINGEN, ENZ.

PRIZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	f 25 05	—	Prussische	f 3 1/2
Koninklijke	25 10	—	Spaansche	2 3/4
Div. in Est.	11 73 1/2	—	Hamb. Rente	2 1/2
Eng. Russen	14 73 1/2	—	Russ. in L. R.	3 1/2
Fransche	56 1/2	—	—	10
Engelsche	54 1/2	—	—	27 1/2
Coup. Nation. Metall. 3 p. 100		—	Coup. Portugal 5 p. 100	eerste sem.
1852 / 57. Coup. Portugal 5 p. 100		—	1852 / 57. Coup. Portugal 5 p. 100	2de sem.

SPECIE-COURS.

GOUVEN SPECIEN.

stukken à f 10 per Stuk	f 9.80 a 9.90
Duits Geraande Dukaten	5.55 a 5.65
Wijde Souvereynen	11.80 a 11.90
Pistolen	9.65 a 9.75
stukken van 20 Francs	9.0 a 9.50
Baron Goud en Specie a f 1443.60 per Ned. a 11 1/2 a 11 1/2 pc.	

ZILVEREN SPECIEN.

Diasters	per Stuk f 2.55 a 2.60
Stukken van 5 Francs	2.34 a 2.37

